

Aanbevelingen meerderjarigenbewind

Vastgesteld door het LOVCK&T op 10 april 2017

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
A Het instellen van meerderjarigenbewind.....	3
B De taken van de bewindvoerder	6
C Beloning van de bewindvoerder voor werkzaamheden verricht ná 1 januari 2015	14
D Schenking	16
E Erfrecht.....	18
F Samenloop met andere vormen van bewind.....	21
G Einde bewind, wijziging bewindvoerder of overlijden bewindvoerder	23
H Klachtbehandeling	25
I Betrokkene verhuist naar gemeente in ander arrondissement	26
J De benoembaarheid van de professionele bewindvoerder	27
K Beloning van de bewindvoerder voor werkzaamheden verricht vóór..... 1 januari 2015	30

Inleiding

Het LOVCK&T (Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton & Toezicht) heeft de volgende aanbevelingen gedaan aan kantonrechters belast met de behandeling van bewindzaken. Voorstellen voor aanbevelingen doet de Expertgroep Curatele, Beschermingsbewind en Mentorschap (CBM). Deze expertgroep is belast met advisering op het gebied van CBM aan het LOVCK&T, mede met het oog op gewenste uniformering in de rechtstoepassing binnen de verschillende rechtbanken. De expertgroep is aanspreekbaar voor kantonrechters voor vragen op het gebied van CBM.

Deze aanbevelingen strekken landelijk, dus in alle rechtbanken, tot uitgangspunt, waarvan echter in bijzondere gevallen kan worden afgeweken. Het LOVCK&T zal het uitwisselen van ervaringen met deze aanbevelingen tussen de verschillende rechtbanken stimuleren.

Met deze aanbevelingen zijn de vragen die in de bewindspraktijk kunnen rijzen niet uitputtend behandeld. Periodiek worden de aanbevelingen geëvalueerd en aan de hand van de bevindingen zo nodig aangevuld of bijgesteld. Door publicatie van de bijgewerkte aanbevelingen vervallen de vorige versies.

Bij de communicatie met de rechtbank dienen de bij de (te verzoeken) beschermingsmaatregel betrokken personen gebruik te maken van de formulieren die te vinden zijn op: www.rechtspraak.nl

A Het instellen van meerderjarigenbewind

1. Wanneer in één verzoekschrift instelling van zowel bewind als mentorschap wordt gevraagd, zal één keer **griffierecht** worden berekend. Datzelfde geldt wanneer in één verzoekschrift bewind ten behoeve van twee echtelieden of daarmee gelijk te stellen partners wordt gevraagd.
Wanneer het verzoek door een rechtspersoon wordt gedaan (bijvoorbeeld de instelling waar betrokkene verblijft) wordt het griffierecht voor natuurlijke personen in rekening gebracht.
2. Ter beoordeling van de noodzaak en de omvang van het bewind is uitgangspunt dat verzoekers, betrokkene en belanghebbenden worden **gehoord**, zo nodig op de verblijfplaats van betrokkene. Hoewel artikel 800 Rv ruimte biedt om het verzoek aanstonds op de stukken toe te wijzen, wordt aanbevolen om daarvan in beginsel geen gebruik te maken.

In de wet is bepaald welke familieleden als **belanghebbenden** worden aangemerkt. De belanghebbenden moeten de gelegenheid krijgen om zich over het verzoek uit te spreken. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan de kantonrechter

hier van afwijken. De betrokkene zal in het verzoekschrift moeten motiveren waarom hij/zij niet wil dat zijn/haar familie bij de behandeling van het verzoek wordt betrokken. De kantonrechter zal in de regel alleen afzien van het horen van belanghebbenden als de betrokkene in staat is om zijn/haar wil te bepalen en de voorgestelde bewindvoerder een onafhankelijke, professionele bewindvoerder is.

Om te toetsen of zich een van de gronden voor onderbewindstelling voordoet, als bedoeld in artikel 1:431, eerste lid, BW, is op zichzelf een **deskundigenverklaring** niet vereist. Een deskundigenverklaring is nuttig als deze helderheid verschaft over datgene waarvan de kantonrechter zich moet vergewissen, en tevens inzicht biedt in het verwachte verloop van de financiële situatie, de mentale situatie of het ziektebeeld. Zo'n verklaring is onvermijdelijk wanneer de betrokkene zich tegen het verzoek verzet en de kantonrechter niet zelf kan vaststellen dat zich een toewijzingsgrond voordoet.

Tot uitgangspunt wordt genomen dat de kantonrechter zich ervan vergewist of, en zo ja in hoeverre, de **betrokkene in staat is om toestemming te geven** aan de bewindvoerder voor bepaalde rechtshandelingen die anders slechts met machtiging van de kantonrechter kunnen worden verricht en om de door de bewindvoerder af te leggen rekening en verantwoording te begrijpen en beoordelen. Indien hiervan naar het oordeel van de kantonrechter sprake is, kan dit worden vermeld in de beschikking.

3. Stukken waaruit de medische situatie van betrokkene kan blijken, zoals bijvoorbeeld de CIZ-indicatie, die als bijlage bij een verzoekschrift tot curatele, bewind of mentorschap zijn gevoegd, worden niet doorgestuurd naar de belanghebbenden in de zin van artikel 798 Rv. De belanghebbenden worden wel op de hoogte gesteld van het feit dat **medische stukken** in het dossier aanwezig zijn. Indien de betrokkene geen toestemming heeft gegeven of daartoe niet in staat is en de belanghebbende aangeeft dat hij een bijzonder belang heeft om de medische stukken in te zien, neemt de kantonrechter een beslissing over het al dan niet verstrekken van deze stukken aan de belanghebbende. Daarbij zal het belang van belanghebbende bij een eerlijk proces worden afgewogen tegen het belang van betrokkene bij bescherming van privacy.
4. Het uitspreken van een beschermingsmaatregel, zoals bewind, beperkt de rechten van de betrokkene. Daarvoor moeten goede **gronden** aanwezig zijn. Het bewind dient niet verder te gaan dan ter bescherming van de betrokkene nodig is. Bij het horen van verzoekers en betrokkene kan blijken dat de **omvang van het bewind** beperkt kan blijven tot een of meer goederen. Als de aanleiding voor het verzoek bijvoorbeeld de noodzakelijke verkoop van de echtelijke woning is en bewind wordt gevraagd omdat de ene partner aan dementie lijdt, dan kan een bewind over alle goederen om verschillende redenen te ver gaan (bij gemeenschap van goederen bijvoorbeeld de omvang van de rekening- en verantwoordingsplicht). In dit voorbeeld kan het bewind wellicht beperkt worden tot het aandeel van

betrokkene in de woning en zijn aandeel in de opbrengst van het huis. De kantonrechter kan ook ambtshalve ingrijpen in bestaande bewinden, die meer omvatten dan noodzakelijk is, via artikel 1:433 lid 2 BW. Is er reden om **tijdelijk bewind** in te stellen (artikel 1:449, derde lid, BW), dan vermeldt de beschikking een einddatum. Daarbij dient de einddatum goed in het oog gehouden te worden, omdat direct na afloop van die datum de taak van de bewindvoerder eindigt. Wel kan voor afloop van de termijn om verlenging van de maatregel worden gevraagd.

De kantonrechter treedt terughoudend op met het uitspreken van curatele, bewind of mentorschap als de betrokkene in een **levenstestament** regelingen heeft getroffen op dit vlak.

5. Indien het beschermingsbewind wordt uitgesproken wegens **verkwisting** of het hebben van **problematische schulden** (artikel 1:431, eerste lid, aanhef en onder b, BW), zal deze grond in het dictum van de beschikking moeten worden opgenomen. Een dergelijk bewind dient ingevolge artikel 1:391, eerste lid, BW immers gepubliceerd te worden in het openbare register. Onder problematische schuldensituatie wordt verstaan *dat redelijkerwijs is te voorzien dat de betrokkene niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden, of hij heeft opgehouden te betalen. Het bestaan van een enkele betalingsachterstand die naar verwachting binnen afzienbare tijd kan worden ingelost valt hier dus niet onder.* In beschermingsbewinden, anders dan op grond van verkwisting of problematische schulden, kan aan de kantonrechter worden verzocht om het bewind alsnog te publiceren. De betrokkene zal in de gelegenheid moeten worden gesteld om zich hierover uit te laten.

Het verdient aanbeveling dat de bewindvoerder in het **CCBR** controleert of het bewind inderdaad gepubliceerd is, om van deze publicatie een print te maken en die in zijn dossier te bewaren. De gegevens in het CCBR blijven beperkt openbaar toegankelijk. Ook na de opheffing van het bewind kan het nodig zijn om aan te tonen dat een tijdens het bewind verrichte rechtshandeling ongeldig is en niet kan worden verhaald op het (destijds onder bewind staande) vermogen van betrokkene.

6. Ingevolge artikel 1:435, derde lid, BW zal de uitdrukkelijke voorkeur van de betrokkene inzake de persoon van **de te benoemen bewindvoerder** in beginsel worden gevolgd. Afwijking van die voorkeur dient in de beschikking te worden gemotiveerd. Op grond van artikel 1:435, vierde lid, BW heeft voor het overige steeds een natuurlijk persoon uit de directe familie of omgeving van de betrokkene de voorkeur bij de benoeming tot bewindvoerder.

De voorgestelde bewindvoerder dient bij zijn **bereidverklaring** uitdrukkelijk te vermelden: dat hij handelingsbekwaam is, dat ten aanzien van hem niet de maatregelen van mentorschap, curatele, beschermingsbewind of de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing zijn, dat hij niet in staat van faillissement verkeert, en dat hij niet de WSNP-bewindvoerder van

betrokkene is, geen behandelend hulpverlener van betrokkene is en ook niet verbonden is aan de instelling waar de betrokkene wordt verzorgd of begeleid.

7. Op grond van de uitdrukkelijke voorkeur van de betrokkene kan ook als bewindvoerder worden benoemd een onafhankelijk natuurlijk persoon of onafhankelijke instelling die zich professioneel met vermogensbeheer bezighoudt. De kantonrechter kan ook ambtshalve een **onafhankelijke bewindvoerder** benoemen, in welk geval het ontbreken van een geschikte persoon uit de directe familie of omgeving van de betrokkene dan summierlijk zal moeten blijken.
8. Indien **twee bewindvoerders** worden benoemd en de kantonrechter gelet op hun achtergrond van oordeel is dat zij alleen gezamenlijk hun werkzaamheden kunnen verrichten, dan wordt deze beperking uitdrukkelijk in de beschikking neergelegd. Wanneer twee bewindvoerders worden benoemd, is hoofdregel namelijk dat zij ieder de bewindswerkzaamheden alléén kunnen verrichten (artikel 1:437, tweede lid, BW). Soms stelt de familie twee bewindvoerders voor om daarmee twee kampen in de familie tevreden te stellen. Indien de kantonrechter dat wenselijk acht en dus niet overgaat tot benoeming van één – onafhankelijke – bewindvoerder, kan er daarom reden zijn om uitdrukkelijk in de beschikking te bepalen dat de bewindvoerders alleen gezamenlijk bevoegd zijn. In de praktijk kunnen zij elkaar dan desgewenst volmacht geven voor bepaalde rechtshandelingen. Wel dienen twee bewindvoerders allebei te tekenen voor de juistheid van de boedelbeschrijving en de (eind-)rekening en verantwoording. De kantonrechter kan na overleg met de bewindvoerders in de beschikking bepalen dat zij voor de kantonrechter met één brief bereikbaar zijn op het adres van één van beiden.
9. Uiterlijk met de afgifte van de beschikking waarbij de bewindvoerder is benoemd, wordt aan de bewindvoerder een **handleiding** verstrekt aangaande de uitoefening van het bewind. Ook kan worden verwezen naar de site www.rechtspraak.nl waar deze aanbevelingen zijn geplaatst.

B De taken van de bewindvoerder

1. De eerste taak van de bewindvoerder is het inventariseren van de boedel voor zover die onder het bewind valt, daarvan een **boedelbeschrijving** opmaken en het zoveel mogelijk voorkomen dat vermogensbestanddelen aan het bewind worden onttrokken.

De boedelbeschrijving dient, zo mogelijk met gebruikmaking van een op www.rechtspraak.nl gepubliceerd formulier, binnen vier maanden na aanvang van het bewind, ondertekend door de bewindvoerder, te worden ingediend. Op

verzoek van de bewindvoerder kan de kantonrechter verlenging van die termijn toestaan.

De professionele bewindvoerder dient bij het verzoekschrift een **plan van aanpak** over te leggen (artikel 5, eerste lid, Besluit Kwaliteitseisen). Indien er sprake is van problematische schulden en de bewindvoerder niet in staat is om bij het verzoekschrift al een compleet plan van aanpak over de schuldenproblematiek over te leggen, kan de bewindvoerder bij het verzoekschrift een (voorlopig) plan van aanpak overleggen en later (uiterlijk bij de boedelbeschrijving) een aanvullend plan van aanpak.

2. De bewindvoerder over de goederen van **samenwonenden** die geen huwelijksgoederengemeenschap hebben en die er voor kiest om niet twee aparte boedelbeschrijvingen/rekeningen en verantwoordingen op te maken:
  - a. dient eventuele schulden wel op naam van de betrokkene(n) uit te splitsen;
  - b. dient in het plan van aanpak, boedelbeschrijving en/of de R&V de (wijze van) aflossing van schulden door betrokkenen inzichtelijk te maken.

Indien er sprake is van partners, die in gemeenschap van goederen zijn gehuwd, en waarbij **één partner onder bewind** staat en de ander niet, dient de bewindvoerder rekening en verantwoording af te leggen over de gehele gemeenschap. Dit betekent veelal dat ook rekening en verantwoording afgelegd moet worden over de inkomsten en uitgaven van de partner die niet onder bewind staat. Die partner, die soms zelf de bewindvoerder is, kan daar bezwaar tegen hebben. In deze gevallen kan ervoor gekozen worden om een beperkt bewind uit te spreken, bijvoorbeeld over alleen de spaarrekeningen en de eigen woning. In dat geval hoeft alleen rekening en verantwoording afgelegd te worden over de onder het beperkt bewind gestelde vermogensbestanddelen.

3. Indien **partners die beiden onder bewind staan uit elkaar gaan**, kan de bewindvoerder in beginsel niet langer namens beiden optreden.
4. De bewindvoerder dient direct na benoeming de aanwezige gelden op een **bankrekening** ten name van de betrokkene te administreren en wel gescheiden van zijn eigen vermogen. Hij dient ten spoedigste de bankinstellingen in te lichten over het bewind, zondig eventuele bankpassen van de betrokkene te laten blokkeren en de afschriften van bankrekeningen naar zijn adres te laten sturen. Artikel 1:436 lid 4 BW schrijft voor dat de bewindvoerder een aparte rekening (de "beheerrekening") moet openen die hij ter vervulling van zijn taak moet gebruiken. De grote banken (ABN-Amro, ING, Rabobank en SNS) hebben alle deze faciliteit. De kennis daaromtrent is ondergebracht bij een aparte afdeling bij de centrale bank ("bewindvoerdersdesk" of afdeling bijzonder beheer of bijzondere accounts). De bijkantoren zijn niet altijd op de hoogte hiervan. Ook de spaarrekening(en) neemt de bewindvoerder onder zijn beheer. Ten behoeve van de betrokkene wordt een bankrekening aangehouden, waarop de bewindvoerder

het leefgeld stort. Deze rekening mag geen kredietmogelijkheid hebben. De betrokkene krijgt de pinpas van deze "leefgeldrekening".

Hiervoor kan veelal de bestaande bankrekening van de betrokkene worden gebruikt.

Het is verboden gelden van de betrokkene op een **en/of rekening** met de bewindvoerder of anderen, dan wel op een rekening op naam van de bewindvoerder "inzake" de betrokkene te hebben. Dit verbod geldt niet als betrokkene een partner heeft met wie hij/zij een gemeenschappelijke huishouding voert. In dat geval zal de bewindvoerder wel op andere wijze moeten waarborgen dat het vermogen van betrokkene voldoende is beschermd.

Ook mogen gelden van verschillende betrokkenen niet samen op een tussenrekening of **derdengeldenrekening** staan – ook niet voor korte tijd.

De bewindvoerder kan zich als zodanig bij de **Belastingdienst** aanmelden, gegevens doorgeven en wijzigen en vragen stellen via het digitale formulier dat te vinden is op:

http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/themaoverstijgend/programmas_en_formulieren/aanmelden_wijzigen_of_beeindigen_beschermingsbewind.

Wanneer de betrokkene **onroerend goed** bezit dat onder het bewind valt, moet de bewindvoerder de beschikking met zijn benoeming in het Kadaster laten inschrijven, zodat vanaf dat moment derden niet meer beschermd worden tegen beweerde onbekendheid met het bewind bij onroerend goed-transacties.

Wanneer de betrokkene een **onderneming** drijft, moet de bewindvoerder de beschikking met zijn benoeming laten inschrijven in het Handelsregister.

Als de bewindvoerder verneemt dat betrokkene beschikt over een **kluis**, dient hij deze te openen in aanwezigheid van een getuige die niet werkzaam is bij de bewindvoerder (maar bijv. een bankemployee of een familielid van de betrokkene). De bewindvoerder dient de inhoud van de kluis in aanwezigheid van de getuige te inventariseren en de inhoud te vermelden op een document dat door zowel de bewindvoerder als de getuige - op iedere pagina - wordt geparafeerd en tenslotte ondertekend.

5. Indien door de gemeente **bijzondere bijstand** wordt verstrekt aan betrokkene teneinde de kosten van de bewindvoerder te vergoeden, dient de bewindvoerder ervoor zorg te dragen dat de bijzondere bijstand door de gemeente op de beheerrekening van betrokkene wordt overgemaakt. De bijzondere bijstand mag niet rechtstreeks op de rekening van de bewindvoerder worden overgemaakt.
6. Indien de betrokkene in staat is de rekening te begrijpen en te beoordelen, wordt jaarlijks de **rekening en verantwoording** aan de betrokkene afgelegd, ten overstaan van de kantonrechter (artikel 1:445 lid 1 BW). "Ten overstaan van" betekent dat de kantonrechter slechts marginaal toezicht uitoefent. De rekening en verantwoording dient door de bewindvoerder en de betrokkene voor akkoord te worden ondertekend en ingediend te worden bij de kantonrechter. Weigert de

betrokkene voor akkoord te tekenen, dan kan dit voor de kantonrechter aanleiding zijn voor nader onderzoek.

Uitgangspunt is dat de rekening en verantwoording zoveel als mogelijk met betrokkene wordt besproken. Dit is alleen dan niet nodig als bespreken geen enkele zin heeft, bijvoorbeeld vanwege het zeer lage ontwikkelingsniveau van betrokkene of diens ziektebeeld.

Is de betrokkene niet in staat om de rekening te begrijpen en te beoordelen, dan stuurt de bewindvoerder de door hem getekende jaarlijkse rekening en verantwoording rechtstreeks ter goedkeuring naar de kantonrechter. De kantonrechter controleert dan de rekening zoals die aan hem is voorgelegd. Indien de betrokkene, in afwijking van de voorafgaande keer, niet meer in staat is om de rekening te begrijpen en beoordelen, dient de bewindvoerder dat aan de kantonrechter mee te delen.

Voor de rekening en verantwoording kan een model worden gebruikt dat op www.rechtspraak.nl te vinden is of door de kantonrechter aan de bewindvoerder beschikbaar is gesteld. Ook kan de particuliere bewindvoerder digitaal rekening en verantwoording afleggen via loket.rechtspraak.nl.

De kantonrechter kan een andere frequentie bepalen, bijvoorbeeld indien de bewindvoerder directe familie is van de betrokkene, geen loon vraagt en het gaat om een gering vermogen.

De rekening en verantwoording wordt afgelegd over **alle goederen** die onder bewind staan, niet alleen over de zogeheten beheerrekening. Bij de zogeheten leefgeldrekening kan volstaan worden met een opgave van het begin- en eindsaldo (de uitgaven hoeven niet nader verantwoord te worden).

7. De bij de boedelbeschrijving en rekening en verantwoording over te leggen **bankafschriften** dienen daadwerkelijk afkomstig te zijn (uit het systeem) van de betreffende bank. Het mag dus niet gaan om een door het geautomatiseerde systeem van de bewindvoerder gegenereerd afschrift of een door de bewindvoerder zelf opgesteld (Excel)overzicht.
8. Vanaf 1 januari 2015 wordt het Persoonsgebonden Budget (**PGB**) in de meeste gevallen niet meer overgemaakt naar de bankrekening van betrokkene. In plaats daarvan ontvangt de Sociale Verzekeringsbank (SVB) het PGB. De zorgontvanger krijgt een aanspraak op de gelden bij de SVB. Dit heet 'trekkingsrecht'. De SVB betaalt vervolgens op verzoek van de bewindvoerder of mentor aan zorgverleners uit. Meer informatie over de veranderingen kunt u vinden op <http://zorgkantoor.cz.nl/zorgkantoor>. Bij een trekkingsrecht ligt het meer voor de hand dat het PGB door de mentor in plaats van de bewindvoerder wordt beheerd. De mentor is immers verantwoordelijk voor de inschakeling van de zorg en de controle of de zorgverlener de afspraken nakomt.

Indien door de bewindvoerder PGB-gelden worden beheerd dienen deze op een aparte rekening te worden ontvangen en dienen alle mutaties in verband met het PGB vanaf deze rekening plaats te vinden. Uit de rekening en verantwoording

door de bewindvoerder aan de kantonrechter dient te blijken hoeveel PGB-gelden er zijn ontvangen en op welke bankrekening deze worden ontvangen. Verder dienen te worden overgelegd de verleningsbeschikkingen (waarin de bevoorschotting is geregeld) en de vaststellingsbeschikking (waarin de uiteindelijke aanspraak is vastgelegd). De rekening en verantwoording over het PGB dient te worden afgelegd aan het Zorgkantoor.

Indien de bewindvoerder en mentor samen het PGB beheren en verantwoorden, bestaat eenmaal recht op de beloning in verband met het beheer van een PGB voor hen gezamenlijk.

Het verbod om als bewindvoerder tevens direct betrokken of **behandelend hulpverlener** te zijn (artikel 1:435, zesde lid, aanhef en onder g, BW) geldt in beginsel alleen voor professionele zorgverleners en niet voor de situatie waarin een familiebewindvoerder ook zorg verleent in het kader van het PGB. Onder omstandigheden kan de combinatie van familiebewindvoerder en zorgverlener in het kader van het PGB onwenselijk zijn.

Het **vermogen van de minderjarige**, waaronder het PGB, valt niet onder het voor de ouder(s) ingestelde bewind. Het beheer van dit vermogen behoort dus niet tot de taak van de bewindvoerder. De bewindvoerder zal wel moeten bekijken of eventueel een nadere voorziening getroffen moet worden ter bescherming van het vermogen van de minderjarige en dient hierover de kantonrechter te berichten.

9. Voor **beheershandelingen** ten aanzien van de onder het bewind vallende goederen heeft de bewindvoerder geen toestemming van de betrokkene of machtiging van de kantonrechter. Onder beheershandelingen worden verstaan: het conserveren, normaal exploiteren en doelmatig beleggen of herbeleggen van vermogen. Daaronder valt ook het wisselen van aandelen en obligaties. Het beleggen, herbeleggen en wisselen van aandelen en obligaties is slechts toegestaan binnen de grenzen van een defensief of zeer defensief beleggingsprofiel, waarbij mede acht wordt geslagen op de omvang van de spaarsaldi. Voor belegging volgens meer risicovolle profielen dient vooraf machtiging van de kantonrechter te worden gevraagd. Bij meer dan € 100.000,- aan liquide vermogen, dient de bewindvoerder zich in te spannen om het liquide vermogen te verdelen over rekeningen bij meerdere banken (niet vallend onder dezelfde vergunninghouder bij de DNB) die vallen onder de garantieregeling van de DNB, zodanig dat op de rekeningen bij banken van eenzelfde vergunninghouder te samen geen hoger bedrag staat dan € 100.000,-. Bij belegging in staatsobligaties (staatsleningen) dient uitsluitend gekozen te worden voor landen met een AAA-rating. De bewindvoerder moet zich goed laten informeren over de directe en indirecte beheerskosten van een beleggingsportefeuille. Voorkomen dient te worden dat

dubbele onkostenvergoedingen in rekening worden gebracht, zowel door het beleggingsfonds waarin wordt belegd, als door de vermogensbeheerder zelf. Voor de inschakeling van een vermogensbeheerder, waarvoor kosten verschuldigd zijn, dient voorafgaand machtiging van de kantonrechter te worden verkregen. Een overeenkomst met een vermogensbeheerder, waarbij deze ook - redelijke markt conforme - transactiekosten in rekening mag brengen, zonder beperking in het aantal transacties per jaar, is niet toegestaan.

De bewindvoerder dient kennis te nemen van de aanbevelingen in de AFM "leidraad informatie over risicoprofielen" (zie website AFM).

10. Tijdens het bewind kan de betrokkene slechts met toestemming van de bewindvoerder **beschikkingshandelingen** verrichten. Omgekeerd behoeft de bewindvoerder, die de in artikel 1:441 BW genoemde beschikkingshandelingen wil verrichten, toestemming van de betrokkene of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, machtiging van de kantonrechter. Bij de instelling van het bewind zal de kantonrechter zoveel mogelijk nagaan in hoeverre de betrokkene in staat is om zelf toestemming te geven voor bepaalde rechtshandelingen die anders slechts met machtiging van de kantonrechter kunnen worden verricht. Dat kan ook in de beschikking worden vermeld. Voor incidentele niet beheersmatige uitgaven tot € 1.500,- behoeft geen machtiging te worden gevraagd, tenzij de kantonrechter anders bepaalt. Onder uitgaven wordt in dit verband uitdrukkelijk niet verstaan: het uitlenen of schenken van geld.

Voor een aantal met name genoemde handelingen eist artikel 1:441, tweede lid, BW voorafgaande toestemming van de betrokkene of, als deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, machtiging van de kantonrechter. Het gaat dan vooral om koop en levering van goederen (zoals b.v. de aankoop van een caravan), die niet als een normale beheershandeling is te beschouwen (zoals het doen van boodschappen). Verder vallen onder deze bepaling: het aannemen van een making onder last of voorwaarde (zie hierna onder erfrecht), het lenen of uitlenen van geld en het aangaan van een vaststellingsovereenkomst. De kantonrechter kan de lijst van handelingen waarvoor voorafgaande machtiging is vereist, in een concreet bewind aanvullen.

Op de voet van artikel 1:441 lid 2 onder f BW kan de kantonrechter ook beheershandelingen onder het regime van dat van beschikkingshandelingen brengen.

Indien de betrokkene in staat is om toestemming te geven voor handelingen als hiervoor omschreven, dient de bewindvoerder **bewijs van de toestemmingen** voor concrete handelingen in het dossier te bewaren, zodat die naar aanleiding van de rekening en verantwoording kunnen worden overgelegd.

11. De bewindvoerder dient op te treden tegen **schuldeisers die het bewind kennen dan wel hadden moeten kennen** en die in strijd met het bepaalde in artikel 1:440 BW handelen.

12. Indien de kantonrechter bij het instellen van het bewind heeft geoordeeld dat de betrokkene in staat is zelf de rekening en verantwoording te begrijpen en beoordelen, dient de bewindvoerder de kantonrechter met bekwame spoed te informeren zodra hij reden heeft om te betwijfelen dat de betrokkene hiertoe nog langer in staat is. Dat geldt eveneens als de kantonrechter bij het instellen van het bewind heeft geoordeeld dat de betrokkene in staat is om zelf toestemming te geven aan de bewindvoerder voor bepaalde rechtshandelingen die anders slechts met machtiging van de kantonrechter kunnen worden verricht.
13. De bewindvoerder dient ingevolge artikel 1:446a BW telkens na verloop van vijf jaren, of zoveel eerder als de kantonrechter bepaalt, een verslag uit te brengen over het verloop van het bewind en met name over de vraag of het bewind dient voort te duren of dat een minder ver gaande voorziening, dan wel een verder strekkende voorziening aangewezen is. De kantonrechter zal daar bij de bewindvoerder op gezette tijden (minimaal één keer per vijf jaar) om vragen. In de bewinden, die voor 1 januari 2014 zijn uitgesproken, zal de eerste **vijfjaarlijkse evaluatie** uiterlijk op 1 januari 2019 moeten hebben plaatsgevonden. Van de bewindvoerder wordt verlangd dat die de kantonrechter terstond informeert op het moment dat de maatregel kan worden opgeheven.
14. Van het **overlijden** van de betrokkene dient de bewindvoerder zo spoedig mogelijk de kantonrechter in kennis te stellen. Met het overlijden van betrokkene is de taak van de bewindvoerder geëindigd (behoudens de hierna genoemde eindrekening en verantwoording). Het regelen van de uitvaart behoort niet tot de taak van de bewindvoerder.
15. Aan het **einde van het bewind** dient eindrekening en verantwoording te worden afgelegd

De **eindrekening en -verantwoording na overlijden van de betrokkene** moet binnen vier maanden na overlijden worden afgelegd aan de erfgenamen ten overstaan van de kantonrechter. De erfgenamen of de executeur moeten de eindrekening en -verantwoording ondertekenen. Dat de ondertekenaars alle erfgenamen zijn, moet blijken uit de over te leggen verklaring van erfrecht. Als deze niet is overgelegd, is het aan de kantonrechter om te beslissen of deze alsnog moet worden opgevraagd.

Bij ontbreken van handtekeningen van de erfgenamen of executeur zal onder omstandigheden de bewindvoerder na controle en goedkeuring ervan door de kantonrechter van zijn taak gekweten worden. Hiervan wordt bij brief aan de bewindvoerder mededeling gedaan.

Uit het arrest van het Gerechtshof Amsterdam 26 april 2011 (ECLI:NL:GHAMS:2011:BR4751) volgt dat de erfgenamen geen aanspraak kunnen maken op een rekening en verantwoording over de gehele periode waarin de bewindvoerder het bewind heeft gevoerd. De in artikel 1:445 BW neergelegde verplichting van de bewindvoerder om rekening en verantwoording af te leggen

over het door hem gevoerde bewind strekt namelijk alleen tot behartiging van het belang van de betrokkene. Indien betrokkene is overleden, is er geen sprake meer van een rechtens te beschermen belang van de betrokkene. De bevoegdheid van de betrokkene gaat na diens overlijden niet van rechtswege over op diens erfgenamen onder algemene titel.

Op grond van het bepaalde in artikel 1:445, vierde lid, jo artikel 1:373, eerste lid, BW dient de bewindvoerder rekening en verantwoording af te leggen over het gevoerde bewind aan de erfgenamen. Gelet evenwel op het feit dat in artikel 1:445, eerste lid, BW reeds een jaarlijkse verantwoordingsplicht van de bewindvoerder jegens de betrokkene is opgenomen, moet deze verplichting worden geacht uitsluitend betrekking te hebben op de eindafrekening, en te bestaan in het afleggen van rekening en verantwoording over het laatste kalenderjaar tot aan het tijdstip in dat jaar waarop de betrokkene is overleden. Voor zover erfgenamen menen dat zij door de handelwijze van de bewindvoerder, in hun eigen vermogensrechtelijke belangen zijn geschaad en de bewindvoerder aansprakelijk is voor de door hen geleden schade, dienen zij de weg van de civielrechtelijke (dagvaardings)procedure te begaan.

Indien de erfgenamen niet bereid zijn de rekening en verantwoording op te nemen, kan de bewindvoerder de zogenaamde rekenprocedure van artikel 771 Rv volgen.

Op grond van artikel 1:374, tweede lid, BW kan de kantonrechter beslissen in geschillen die bij de aflegging van deze eind rekening en verantwoording mochten rijzen over deze afrekening.

16. Indien de **bewindvoerder niet reageert** op (herhaalde) verzoeken van de kantonrechter, van welke aard dan ook, volgt oproeping van de bewindvoerder voor verhoor en eventueel ontslag van de bewindvoerder.
17. De hiervoor genoemde verplichtingen van de bewindvoerder rusten, indien **twee bewindvoerders** zijn benoemd, op beide bewindvoerders afzonderlijk.
18. Indien de bewindvoerder weet of vermoedt dat vermogensbestanddelen, waarover hij het beheer heeft, afkomstig zijn van een misdrijf of gefinancierd zijn met door misdrijf verkregen geld, bestaat het gevaar dat de bewindvoerder zich schuldig zal maken aan het misdrijf "**witwassen**". Zie artikel 420bis Wetboek van Strafrecht. De delictsomschrijving is ruim, wat betekent dat snel sprake zal zijn van overtreding van het verbod. De bewindvoerder dient daarom direct na de constatering dat het vermogen mogelijk afkomstig is van een misdrijf, dit te melden aan de toezichthoudende kantonrechter en de politie of het openbaar ministerie.

C Beloning van de bewindvoerder voor werkzaamheden verricht ná 1 januari 2015

1. Ingevolge artikel 1:447, eerste lid, BW heeft de bewindvoerder aanspraak op beloning overeenkomstig de regels die daaromtrent bij regeling van de minister van veiligheid en justitie zijn vastgesteld. Per 1 januari 2015 geldt de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren.
2. **Niet professionele bewindvoerders** kunnen op verzoek een vergoeding toegekend krijgen conform de Regeling beloning. Deze toekenning kan feitelijk worden verzocht in de rekening en verantwoording. De toekenning vindt plaats door de goedkeuring van de rekening en verantwoording. Indien de niet professionele bewindvoerder delen van zijn taak, zoals bijvoorbeeld het doen van belastingaangifte of het doen van de administratie, door een ander laat doen, zoals bijvoorbeeld een belastingadviseur of een administratiekantoor, dient deze in beginsel de kosten hiervan zelf te betalen, eventueel van de aan hem toegekende vergoeding.
3. Het uitgangspunt van de Regeling beloning is, dat de regeling een **forfaitair karakter** heeft. Inherent hieraan is dat niet voor alle extra werkzaamheden een extra beloning kan worden gevraagd. In de toelichting op de regeling is expliciet aangegeven dat extra beloning alleen mogelijk is in uitzonderlijke situaties. Verzoeken om extra beloning zullen worden getoetst aan dit criterium.

Indien het tijdstip van benoeming is ingegaan in de eerste helft van de maand, mag de bewindvoerder de beloning in rekening brengen te rekenen **met ingang van** de eerste dag van de maand. Als de benoeming ingaat in de tweede helft van de maand mag hij de beloning rekenen met ingang van de 16e dag van de maand. De benoeming gaat in op de dag na de verzending van de benoemingsbeschikking, tenzij de kantonrechter anders heeft bepaald. Dezelfde regeling geldt bij het einde van het bewind of het einde van het bewindvoerderschap, maar dan omgekeerd. Indien de taak eindigt met ingang van een dag in de eerste helft van de maand, mag de bewindvoerder over die maand de beloning in rekening brengen tot de 16e dag van die maand. Als de taak eindigt in de tweede helft van de maand mag hij de beloning rekenen over de gehele maand.

4. Ten aanzien van de extra beloning in verband met **verhuizen** geldt dat dit een beloning is voor de inspanningen die een bewindvoerder verricht ten aanzien van de feitelijke verhuizing van betrokkene. Daarbij kan gedacht worden aan de bewindvoerder die een verhuisbedrijf moet inschakelen, die een schoonmaakploeg moet inhuren en dergelijke, omdat betrokkene en zijn sociale omgeving of mentor dit niet zelf kunnen regelen. De bewindvoerder moet vermelden waarom

betrokkene dit niet zelf kan. De administratieve werkzaamheden die gepaard gaan met een verhuizing horen tot de normale taak van een bewindvoerder.

Daarnaast kent de Regeling beloning een vergoeding voor **ontruiming** van de woning van betrokkene. Er bestaat alleen recht op deze beloning als de bewindvoerder zelf werkzaamheden in het kader van de ontruiming van de woning heeft moeten verrichten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de inschakeling van een bedrijf voor de uitvoering van de ontruiming, het aanwezig zijn in de woning om vast te stellen welke goederen wel en welke goederen niet afgevoerd kunnen worden, het verzorgen van opslag van goederen die behouden dienen te blijven, etc.

5. Indien de bewindvoerder niet op de instellingszitting verschijnt of bij opvolging niet op de ontslagzitting verschijnt, wordt **de intakevergoeding met twee uur verminderd**. Hierbij wordt er namelijk vanuit gegaan dat de bewindvoerder reistijd en zittingstijd uitspaart, die in de hoogte van het tarief zijn verwerkt. Ook de beloning voor de aanvangswerkzaamheden bij partners wordt met twee uur in mindering gebracht als de bewindvoerder niet ter zitting is verschenen, niet is opgeroepen of als er geen zitting is geweest. Als voorafgaand aan het bewind budgetbeheer heeft plaatsgevonden en de bewindvoerder niet ter zitting is verschenen, niet is opgeroepen of als er geen zitting is geweest, wordt op de lage beloning voor de aanvangswerkzaamheden twee uur in mindering gebracht.
6. Voor de bewindvoerder in een beschermingsbewind met problematische schulden is alleen een taak als **schuldhulpverlener** weggelegd indien toeleiding tot een regulier schuldhulpverleningstraject/de WSNP niet (meer) mogelijk is. De bewindvoerder is niet verplicht om tot schuldhulpverlening over te gaan. Hij dient met betrokkene af te spreken of hij hiertoe (zo nodig) zal over gaan of niet. De afspraak daarover moet worden vastgelegd in het plan van aanpak.

Onder omstandigheden kan een beschermingsbewindvoerder op zich nemen om een zgn. 285-verklaring op te maken t.b.v. toeleiding tot de WSNP omdat de weg via de gemeentelijke schuldhulpverlening niet openstaat (bijvoorbeeld omdat betrokkene een eigen woning heeft). Indien om deze reden wordt overgegaan tot schuldhulpverlening dient de bewindvoerder tevoren af te wegen of een beroep op de WSNP reële kans van slagen heeft. Daarbij moeten de eisen voor toelating tot de WSNP worden betrokken, waaronder onder meer:

- in de tien voorafgaande jaren geen WSNP;
- te goeder trouw ten aanzien van het ontstaan van de schulden dan wel het niet te goeder trouw maken van schulden is geruime tijd geleden (5 jaar);
- te goeder trouw m.b.t. het laten voortduren van de schulden d.w.z. voldoende geprobeerd om inkomen te genereren om de schulden af te betalen.

De bewindvoerder die zich bezig houdt met schuldhulpverlening heeft geen recht op een extra vergoeding naast het hogere tarief voor het hebben van problematische schulden. Ook een onder de paraplu van de

beschermingsbewindvoerder zelfstandig opererende schuldhulpverleningsentiteit krijgt geen vergoeding voor schuldhulpverlening, tenzij die entiteit daartoe een zelfstandige bevoegdheid heeft, niet zijnde die van de beschermingsbewindvoerder, op grond van de WCK.

Als een bewindvoerder zich genoodzaakt ziet om als schuldhulpverlener op te treden, dient hij/zij zich er van bewust te zijn dat hij, naast zijn taak als belangenbehartiger van de betrokkene, ook een verantwoordelijkheid heeft voor het eerlijk en gelijk behandelen van de schuldeisers van de betrokkene. Indien er bij de uitoefening van die twee taken tegenstrijdige belangen spelen, dient de bewindvoerder daarover contact op te nemen met de toezichhoudend kantonrechter.

Er blijft recht bestaan op de hogere beloning in verband met problematische schulden tijdens de WSNP en de minnelijke regeling, ook als de laatste tot stand komt middels een gemeentelijk **saneringskrediet**.

D Schenking

1. Schenken is een beschikkingsdaad en dus geen gewone beheersdaad waartoe de bewindvoerder met uitsluiting van de betrokkene bevoegd is (artikel 1:438, eerste lid, BW). Beschikken mag de betrokkene zelf met medewerking van de bewindvoerder of, als die bewindvoerder weigert, met vervangende machtiging van de kantonrechter (artikel 1:438, tweede lid, BW). Hier gaat het dus om een door de betrokkene gewenste schenking. Vaak is het verzoek tot machtiging voor schenkingen echter afkomstig van de bewindvoerder, namelijk in de situatie dat de betrokkene niet meer in staat is zijn wil te bepalen. Het dan veelgehoorde argument is dat schenking een daad van goed vermogensbeheer is omdat de begiftigden zich successierecht besparen, behoort voor de kantonrechter geen goed argument te zijn omdat hij moet toezien op de belangen van de betrokkene en niet die van mensen die zich diens erfgenaam wanen.
2. Voor het geven van de gebruikelijke verjaars- en sinterklaascadeautjes is geen machtiging vereist.
3. Een door de bewindvoerder ingediend verzoek om te worden gemachtigd tot het doen van een schenking namens een betrokkene die zijn wil niet kan bepalen, zal als hoofdregel worden afgewezen indien er geen **schenkingstraditie** wordt aangetoond. Een dergelijke schenkingstraditie kan worden afgeleid uit aangetoonde repeterende handelingen van de betrokkene voorafgaand aan instelling van het bewind (jaarlijkse donaties aan bepaalde goede doelen; periodieke gift aan kinderen van groter omvang dan regulier verjaarscadeau). Er

is dan, behoudens het geval dat sprake is van zodanig afgenomen vermogen dat voortzetting van die traditie de toekomstige verzorging van betrokkene in gevaar brengt, geen reden om van dit gebruik af te wijken. Daarbij dient wel te worden vastgesteld of er op basis van die gebleken traditie een inbrengverplichting is zoals bedoeld in artikel 4:229 BW.

4. De wil van betrokkene kan niet met voldoende zekerheid worden afgeleid uit een **kopie van een testament** dat in de kast gevonden wordt. De uiterste wil kan immers gewijzigd zijn en of dat zo is, is voor overlijden van betrokkene door niemand te controleren, ook niet door notarissen. De gevaren van het toestaan van schenkingen, zeker wanneer geen sprake is van een aantoonbare schenkingstraditie, zullen zich vooral na overlijden van de betrokkene openbaren. Misschien is er geen testament, maar heeft de betrokkene meer kinderen dan bij instellen bewind of het verzoek tot machtiging zijn vermeld. Of blijken er kinderen in de nalatenschap gerechtigd uit een eerder, bij instelling van het bewind of - bij een verzoek om machtigen voor schenking - verzwegen huwelijk van betrokkene of diens vooroverleden partner. Of er is wel een testament waarbij een of meer kinderen zijn onderfd, waarbij het te verkopen huis of de waarde daarvan is gelegateerd aan een derde (b.v. een goed doel), etc. Deze risico's moeten worden afgewogen tegen de zekerheid dat ieder na overlijden van de betrokkene zijn rechtmatige (belaste) deel krijgt. Voor het nemen van enig risico in het belang van betrokkene kan bijvoorbeeld reden zijn indien er een financiële constructie nodig is om de betrokkene langdurig in eigen huis door een of meer kinderen te laten verzorgen. Ook zonder zo'n constructie zouden verzorgende kinderen overigens een aanspraak hebben op de nalatenschap, zie artikel 4:36 BW. Voorts is voorstelbaar dat een verzoek tot schenking aan bijvoorbeeld de noodlijdende kinderboerderij, waar betrokkene graag vertoeft, in het belang van betrokkene wordt geoordeeld.
5. In bijzondere, door de bewindvoerder aan te voeren, omstandigheden kan van de hoofdregel worden afgeweken indien het belang van de betrokkene dat vereist, dan wel indien de schenking de leefomgeving van de betrokkene verbetert.
6. In beginsel wordt schenking, ook als er sprake is van een schenkingstraditie, niet toegestaan indien het liquide vermogen van de betrokkene door de schenking **minder dan € 30.000,- komt te bedragen**.
7. Een verzoek tot het vervroegd uitkeren van '**kindsdelen**' (vastgestelde geldvorderingen van kinderen op de langstlevende ouder in het kader van ouderlijke boedelverdeling of bij wettelijke verdeling) wordt niet geheel gelijk gesteld met een verzoek tot schenking. Het gaat hier om echte aanspraken die slechts opeisbaarheidsbeperkingen hebben en 'achtergesteld' zijn met het oog op de, door de erflater of de wetgever gevoelde, verzorgingsbehoefte van de langstlevende die op deze aanspraken mag interen. In vervroeging van het moment van opeisbaarheid kan wel een bevoordeling gezien worden. Als de

verzorgingsbehoefte geen gevaar loopt (waarbij de vermogensgrenzen in de schenkingsaanbeveling als indicatie kunnen gelden) en geen intering is te voorzien, is denkbaar dat bij een dergelijk verzoek kan worden afgeweken van de hoofdregel 'nee, tenzij schenkingstraditie', hoewel betrokkene bij dit verzoek geen belang heeft.

Als in het testament van de vooroverleden partner is opgenomen dat de kindsdelen opeisbaar zijn als zich een bepaalde situatie voordoet (zoals opname in een verpleegtehuis of onderbewindstelling) en deze situatie zich daadwerkelijk voordoet, dan is er sprake van een schuld die voldaan moet worden.

E Erfrecht

1. De bewindvoerder dient zo spoedig mogelijk de kantonrechter te informeren bij overlijden van de partner van de betrokkene of een kind, ouder, broer of zus. Daarbij dient de naam en standplaats van de eventueel ingeschakelde notaris vermeld te worden, en of er een testament is. De bewindvoerder dient elke andere erfenis die de betrokkene toevalt te melden. De bewindvoerder dient in de rekening en verantwoording melding te maken van een opengevallen nalatenschap, waarin betrokkene als erfgenaam gerechtigd is, alsmede van de boedelbeschrijving van die nalatenschap. Indien de betrokkene erfgenaam is en de opengevallen nalatenschap onder het bewind zal vallen (het bewind van artikel 1:431 BW moet dan de toekomstige goederen van betrokkene omvatten), dient de bewindvoerder de erfenis volgens de hoofdregel van artikel 1:441 lid 5 BW beneficiair te aanvaarden. Omdat **beneficiaire aanvaarding** tot gevolg heeft, dat in het kader van vereffening van de nalatenschap aan allerlei extra formaliteiten moet worden voldaan, is het zinvol dat de bewindvoerder zich zo spoedig mogelijk op de hoogte stelt van de omvang van de nalatenschap en aan de kantonrechter machtiging tot verwerping vraagt indien het saldo negatief is. Dit kan uiteraard anders zijn indien de betrokkene bijvoorbeeld om emotionele redenen wil meedelen in de schulden van erflater. Daarvoor dient wel machtiging te worden gevraagd omdat het een beschikkingshandeling is die niet als gewone beheersdaad is te beschouwen (art,1:441 lid 2 onder a BW).
2. Indien de betrokkene echter in staat is om zijn wil te bepalen, mag de bewindvoerder:
  - a. – indien vaststaat dat de erfenis positief is – met toestemming van de betrokkene de erfenis zuiver aanvaarden;
  - b. alleen met machtiging van de toezichthoudende kantonrechter de erfenis verwerpen. De kantonrechter vergewist zich van het standpunt van de betrokkene, als deze in staat is zijn wil te bepalen, alvorens op het verzoek te beslissen.

Voor verwerping lijkt op grond van artikel 4:193 lid 1 BW steeds een machtiging van de kantonrechter nodig, ook al is de betrokkene wilsbekwaam. Aanbevolen wordt daarom dat de kantonrechter zich vergewist van het standpunt van de wilsbekwame betrokkene bij een verzoek van de bewindvoerder hem te machtigen tot verwerping.

3. Indien de betrokkene erfgenaam is en niet in staat is zijn wil te bepalen, wordt van de bewindvoerder verlangd dat hij zich zo spoedig mogelijk op de hoogte stelt van de omvang van de nalatenschap en, wanneer deze negatief is, machtiging tot verwerping verzoekt, tenzij er goede redenen zijn om ook een negatieve nalatenschap beneficiair te aanvaarden. Wanneer onvoldoende duidelijk is dat het saldo van de nalatenschap negatief is, dient de bewindvoerder beneficiair te aanvaarden en, zo mogelijk na overleg met de bij de boedel betrokken notaris of de boedelnotaris, deze beneficiaire aanvaarding in te laten schrijven in het boedelregister ter griffie van de rechtbank van de laatste woonplaats van de overledene.

De bewindvoerder die machtiging voor verwerping van de nalatenschap of voor aanvaarding van een erfstelling of legaat onder last of voorwaarde nodig heeft, verzoekt daar zo spoedig mogelijk om bij de toezichthoudende kantonrechter, onder toevoeging van stukken waaruit de reden voor verwerping blijkt, waaronder een kopie van het testament.

4. Wanneer de nalatenschap beneficiair wordt aanvaard of - met machtiging van de kantonrechter - wordt verworpen, dient de bewindvoerder deze verklaring ingevolge artikel 4:193 lid 1 BW in beginsel binnen drie maanden af te leggen. Hiervoor is aantekening in het boedelregister vereist en overlegging van de machtiging tot verwerping. Het boedelregister bevindt zich bij de rechtbank van de laatste woonplaats van de erflater; voor inschrijving is griffierecht verschuldigd. De termijn van drie maanden gaat lopen vanaf het moment waarop de betrokkene de positie van erfgenaam verkrijgt; bij plaatsvervulling kan dat zijn vanaf het moment waarop degene wiens plaats vervuld wordt tot verwerping is overgegaan. De termijn van drie maanden kan worden verlengd door de kantonrechter van de laatste woonplaats overledene (zie artikel 4:193 lid 1 slot jo. artikel 4:192 lid 2 BW). Laat de bewindvoerder deze termijn verlopen, dan geldt de erfenis als beneficiair aanvaard (art 4:193, lid 2 BW).
5. Voor de **verdeling van de nalatenschap** behoeft de bewindvoerder toestemming van de betrokkene of, als deze daartoe niet in staat is, machtiging van de toezichthoudende kantonrechter. De conceptakte van verdeling dient dan ter goedkeuring aan de toezichthoudende kantonrechter te worden voorgelegd.
6. Tenslotte bepaalt artikel 1:441 lid 2 aanhef en onder b BW dat de bewindvoerder met toestemming van de betrokkene of anders met machtiging van de kantonrechter een erfstelling of legaat onder last of voorwaarde mag aannemen.

7. Als betrokkene in het testament van zijn ouder is onterfd, dient in beginsel aanspraak gemaakt te worden op de **legitieme portie**. Verder zijn er testamenten waarin aan de betrokkene een legaat of beperkt erfdeel wordt toegekend. Ook in dat geval kan een beroep op de legitieme portie gedaan moeten worden, als de legitieme portie groter is dan het legaat of beperkte erfdeel. Indien overwogen wordt om in deze gevallen geen aanspraak te maken op de legitieme portie, dient dit te worden voorgelegd aan de kantonrechter.
8. Voor zover erfgenamen zich na het **overlijden van betrokkene** tot de kantonrechter willen wenden met vragen en opmerkingen over het beheer van de bewindvoerder, wordt verwezen naar hoofdstuk B, onder 15.

F Samenloop met andere vormen van bewind

1. Naast de bewindvoerder in boek 1 BW (de beschermingsbewindvoerder) kent het faillissementsrecht een bewindvoerder in het kader van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) voor **de wettelijke schuldsanering**. Het beschermingsbewind van Boek 1 Titel 19 BW vervalt niet wanneer de rechtbank de wettelijke schuldsanering uitspreekt en een WSNP-bewindvoerder benoemt, die hierna saneringsbewindvoerder wordt genoemd. De kantonrechter heeft in de WSNP geen taak. De saneringsbewindvoerder heeft weliswaar zeggenschap over het vermogen van betrokkene, maar oefent zijn bevoegdheden alleen uit in het belang van schuldeisers.
De beschermingsbewindvoerder dient maandelijks het verschil tussen het inkomen en het door de rechter-commissaris vastgestelde vrij te laten bedrag op de rekening van de saneringsbewindvoerder te storten. Deze lost daarmee de schulden af. De beschermingsbewindvoerder beheert het door de rechter-commissaris vastgestelde vrij te laten bedrag voor de huishouding van betrokkene. De beschermingsbewindvoerder ondervindt wel gevolgen van de WSNP: de post zal gedurende de eerste dertien maanden naar de saneringsbewindvoerder gaan en de omvang van het beschermingsbewind zal zich in de praktijk beperken tot het vermogen dat buiten de saneringsboedel valt. Hoewel de taken van de beschermingsbewindvoerder gedurende het saneringsbewind beperkt zijn tot beheer van het vrijgelaten bedrag blijft zijn bijstand belangrijk om de betrokkene door de periode van schaarste te begeleiden zonder dat deze nieuwe schulden maakt (dus ook geen verkeersboetes!). Ook is het van belang dat de betrokkene inkomen blijft genereren. Als hij een uitkering heeft, moet hij bijvoorbeeld tijdig aan de uitkerende instantie de voor de uitkering noodzakelijke gegevens verstrekken. Heeft hij een baan, dan moet hij zijn werkgever geen reden voor ontslag op staande voet geven.
2. Naast beschermingsbewind kan ook sprake zijn van **testamenteir bewind** (anders dan over het vermogen van een minderjarige) als bedoeld in artikel 4:153 e.v. BW. Het gaat dan om goederen die de betrokkene als erfgenaam of legataris uit een nalatenschap verkrijgt en waarvan de erflater bij testament heeft bepaald dat die goederen onder bewind moeten vallen. Dat bewind vangt in de regel aan op het tijdstip van overlijden van de erflater. Indien de benoeming van de testamenteir bewindvoerder niet bij testament is geregeld, benoemt de kantonrechter op verzoek een bewindvoerder (artikel 4:157 BW). Indien de kantonrechter de beschermingsbewindvoerder benoemt tot testamenteir bewindvoerder (als het testament dat toelaat), dan dient deze het uit de nalatenschap verkregen vermogen gescheiden te houden van het andere vermogen van de betrokkene en dit gescheiden te administreren. De goederen die onder testamenteir bewind vallen, dienen zoveel mogelijk gescheiden gehouden te worden van het overige vermogen van de betrokkene, niet alleen omdat de testamenteir bewindvoerder het beheer en een rekenplicht heeft over het erfdeel,

maar ook omdat er verschillende vormen van testamentair bewind zijn die tot verschillende rechtsgevolgen kunnen leiden (waaronder de verplichting ook rekening en verantwoording af te leggen aan derden).

3. De testamentair bewindvoerder dient rekening en verantwoording af te leggen aan de bewindvoerder en aan anderen in wier belang het testamentair bewind is ingesteld; de bewindvoerder is in het kader van zijn beheerstaak verplicht de rekening op te nemen. Heeft de kantonrechter (volgens de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter: van de woonplaats van de betrokkene) de testamentair bewindvoerder benoemd, dan moet deze kantonrechter een afschrift van de boedelbeschrijving van de testamentaire bewindvoerder krijgen (artikel 4:160 BW). De door de kantonrechter benoemde testamentaire bewindvoerder dient rekening en verantwoording af te leggen op dezelfde wijze als neergelegd in de aanbeveling B6, maar indien er ook beschermingsbewind is dat zich in beginsel ook over het erfdeel uitstrekt, dan wordt door de testamentair bewindvoerder rekening en verantwoording afgelegd aan de beschermingsbewindvoerder, die immers belast is met beheer. Zie ook artikel 4:161 lid 3 BW. De vruchten van het vermogen dat onder testamentair bewind staat, kunnen ingevolge artikel 4:162 BW onder het beschermingsbewind gaan vallen.
4. De wetgever heeft in artikel 4:159 BW voor de testamentair bewindvoerder een afwijkend beloningssysteem ingevoerd. Zou de kantonrechter overwegen om de beschermingsbewindvoerder te benoemen tot testamentair bewindvoerder, dan is dat des te meer reden om gescheiden administratie te verlangen.

G Einde bewind, wijziging bewindvoerder of overlijden bewindvoerder

1. Een verzoek tot **opheffing van bewind** dient te worden ingediend bij de toezichthoudende kantonrechter. De bewindvoerder, de betrokkene en belanghebbenden worden op het verzoek gehoord (zie ook A2). Voor de behandeling van dit verzoek moet griffierecht worden betaald. In beginsel wordt het verzoek niet behandeld voordat het griffierecht is ontvangen.
2. Indien de kantonrechter het bewind opheft, dient de bewindvoerder binnen twee maanden na ontvangst van de betreffende beschikking de eindrekening en -verantwoording aan betrokkene af te leggen. Zo mogelijk verifieert de kantonrechter of de betrokkene akkoord gaat met de eindrekening en verantwoording.
3. Een verzoek tot **wijziging van de bewindvoerder** wordt eveneens beoordeeld door de toezichthoudende kantonrechter. Indien de bewindvoerder dit verzoek indient worden de betrokkene en de andere belanghebbenden (zie mede het oorspronkelijke verzoekschrift) in beginsel van het verzoek in kennis gesteld en zo nodig gehoord. Indien betrokkene het verzoek indient worden de bewindvoerder en belanghebbenden hiervan in kennis gesteld en in beginsel gehoord.
4. Indien een betrokkene een andere professionele bewindvoerder benadert met de bedoeling om van bewindvoerder te veranderen, dient de **aangezochte bewindvoerder** eerst contact op te nemen met de bestaande bewindvoerder teneinde de ontstane situatie te bespreken, voordat de betrokkene het verzoek tot ontslag en benoeming bij de kantonrechter in dient. Bij het verzoek dient de aangezochte bewindvoerder een schriftelijke reactie van de bestaande bewindvoerder te voegen, zodat duidelijk is dat dit contact heeft plaatsgevonden.
5. De professionele bewindvoerder die als opvolgend bewindvoerder is benoemd, dient uiterlijk bij de boedelbeschrijving (of goedgekeurde eindrekening van zijn voorganger) **een plan van aanpak** over te leggen.
6. Bij ontslag van de bestaande bewindvoerder en benoeming van een nieuwe bewindvoerder dan wel bij beëindiging van het bewind (anders dan door overlijden van de betrokkene), dient in beginsel een **termijn** van twee weken in acht genomen te worden tussen de beschikking en de datum van beëindiging van het bewind dan wel het ontslag van de bewindvoerder. Vaak is de eerste dag van de volgende maand een goed moment om de opheffing of het ontslag te laten ingaan, omdat alle betalingen van de vaste lasten in de lopende maand dan nog kunnen plaatsvinden. Op deze manier hebben de bewindvoerder(s) en betrokkene ook tijd om de overdracht te regelen en de tenaamstelling van rekeningen e.d. te veranderen.

7. Wanneer de **bewindvoerder overlijdt**, bepaalt artikel 1:448 lid 3 BW dat diens erfgenamen, als zij van het bewind kennis dragen, verplicht zijn al datgene te doen wat niet zonder nadeel voor de betrokkene kan worden uitgesteld, totdat een opvolgend bewindvoerder is benoemd. Het komt weinig voor dat overlijden van de bewindvoerder wordt gemeld. Het verdient aanbeveling dat bewindvoerders een of meer mensen uit hun omgeving in kennis stellen van het feit dat zij bewindvoerder zijn, en dat zij aan deze mensen vragen om de toezichthoudende kantonrechter op de hoogte te stellen van hun overlijden. Wanneer er twee bewindvoerders zijn rust op de andere bewindvoerder de verplichting om de toezichthoudende kantonrechter zo spoedig mogelijk in kennis te stellen van het overlijden van de medebewindvoerder.

H Klachtbehandeling

1. Indien door de rechtbank een stuk wordt ontvangen, waarin een klacht tegen een curator, beschermingsbewindvoerder of mentor is vervat, wordt dit stuk ingeboekt als klacht.
2.
  - a. Indien de klacht is gericht tegen een **professionele** curator, beschermingsbewindvoerder of mentor, is uitgangspunt dat door de griffie van de rechtbank op een termijn van zes tot acht weken een mondelinge behandeling wordt gepland. Klager en de professionele curator, beschermingsbewindvoerder of mentor worden door de griffie opgeroepen om op de mondelinge behandeling te verschijnen.
  - b. Tegelijk met de oproep voor de mondelinge behandeling, stuurt de griffie aan de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor een kopie van het stuk waarin de klacht is vervat.
  - c. De curator, beschermingsbewindvoerder of mentor nodigt de klager uit om de klacht te bespreken in een gesprek dat uiterlijk twee weken vóór de mondelinge behandeling door de kantonrechter plaatsvindt. Van dit gesprek stuurt de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor binnen twee werkdagen na het gesprek een verslag aan de klager en de rechtbank. Desgewenst kan de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor hierbij een verweerschrift tegen de klacht voegen. Het verweerschrift wordt door de curator, bewindvoerder of mentor tegelijkertijd met het verslag aan de klager en de rechtbank gestuurd. Indien onduidelijk is of dit laatste is gebeurd, stuurt de griffie het verweerschrift alsnog door aan de klager.
  - d. In het verslag geeft de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor aan welke onderdelen van de klacht zijn besproken. Indien één of meer onderdelen van de klacht in dit gesprek zijn opgelost, blijkt hiervan uit het verslag. In dit geval draagt de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor er zorg voor dat de klager het verslag medeondertekent, zodat blijkt dat de klager het ermee eens is dat één of meer onderdelen van de klacht zijn opgelost. De resterende onderdelen van de klacht worden besproken tijdens de mondelinge behandeling
  - e. Indien hij de klacht niet heeft behandeld, doet de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor uiterlijk twee weken vóór de mondelinge behandeling aan de klager en de rechtbank verslag van de redenen waarom dit gesprek niet heeft plaatsgehad. Bij de beoordeling van de klacht kan de kantonrechter rekening houden met de reden waarom de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor de klacht niet heeft behandeld. De kantonrechter kan bepalen dat het gesprek met de klager alsnog voorafgaand aan de mondelinge behandeling dient plaats te vinden.

3.
  - a. Indien de klacht is gericht tegen een **niet-professionele** curator, beschermingsbewindvoerder of mentor, is uitgangspunt dat op een termijn van vier tot zes weken een mondelinge behandeling wordt gepland. Klager en de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor worden opgeroepen om op de mondelinge behandeling te verschijnen.
  - b. Tegelijkertijd met de oproep voor de mondelinge behandeling, stuurt de griffie de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor een kopie van het stuk waarin de klacht is vervat. Desgewenst kan de curator, beschermingsbewindvoerder of mentor een verweerschrift indienen. Hij stuurt dit dan uiterlijk twee weken vóór de mondelinge behandeling aan de klager en de rechtbank. De curator, beschermingsbewindvoerder of mentor kan ook tijdens de mondelinge behandeling mondeling verweer voeren.
4. Na afloop van de mondelinge behandeling deelt de kantonrechter mee wat het verdere verloop van de behandeling zal zijn.
5. De kantonrechter kan beslissen om van een mondelinge behandeling van de klacht af te zien, indien de klacht kennelijk ongegrond is. Aanbevolen wordt om hiervan alleen gebruik te maken als de klager al eerder over min of meer hetzelfde onderwerp heeft geklaagd en die klacht, na een mondelinge behandeling, ongegrond is verklaard.

I Betrokkene verhuist naar gemeente in ander arrondissement

1. Ingevolge artikel 266 Rv is in zaken betreffende curatele, onderbewindstelling of mentorschap bevoegd de rechter van de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats in Nederland, van het werkelijk verblijf van degene wiens curatele, bewind of mentorschap het betreft.
2. Indien de betrokkene verhuist naar een gemeente die onder de bevoegdheid van een andere rechtbank valt, is de kantonrechter niet langer bevoegd en dient het dossier in de stand waarin het dossier zich bevindt overgedragen te worden aan de wel bevoegde kantonrechter.
3. De bewindvoerder dient de verhuizing daarom door te geven aan de rechtbank waar de bewindszaak loopt.
4. De kantonrechter kan in een complex dossier bepalen dat het dossier niet wordt overgedragen

J De benoembaarheid van de professionele bewindvoerder

1. Een onafhankelijke persoon of instelling die ten aanzien van drie of meer personen bewindvoerder, curator of mentor is, wordt aangemerkt als een **professionele bewindvoerder**. De professionele bewindvoerder die die hoedanigheid na 1 april 2014, de datum van inwerkingtreding van het Besluit Kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren (Besluit Kwaliteitseisen), verkrijgt dient vanaf die datum te voldoen aan alle kwaliteitseisen in genoemd Besluit. Professionele bewindvoerders die die hoedanigheid voor 1 april 2014 reeds hadden, hadden twee jaar de tijd om aan alle kwaliteitseisen van het Besluit te voldoen. Professionele bewindvoerders dienen jaarlijks de in artikel 1:435, zevende en achtste lid, BW genoemde stukken over te leggen.

Sinds 1 januari 2016 vindt de beoordeling of door de professionele bewindvoerder wordt voldaan aan de kwaliteitseisen plaats door het **Landelijk Kwaliteitsbureau CBM (LKB)** bij de rechtbank Oost-Brabant. Om de rechtseenheid te bevorderen is gekozen voor één rechtbank die de kwaliteitscontrole uitvoert.

Het LKB beoordeelt uitsluitend of de professionele bewindvoerder voldoet aan de kwaliteitseisen. Het blijft aan de lokale kantonrechter om te beoordelen of een professionele bewindvoerder kan worden benoemd in zaken.

Los van de eisen die artikel 1:435 BW aan de te benoemen bewindvoerder stelt, kan de kantonrechter nadere informatie vragen omtrent de geschiktheid of deskundigheid van de voorgestelde bewindvoerder.

2. De rechtspraak is bij de uitvoering van artikel 3 van het Besluit Kwaliteitseisen (**opleidingseisen**) gestuit op de volgende problemen:
  - (1) de eis van een passend MBO-4 diploma is te beperkt omdat een HAVO- of VWO-diploma daarmee vergelijkbaar is omdat dat ook toegang geeft tot een HBO-opleiding;
  - (2) het in het Besluit Kwaliteitseisen gemaakte onderscheid in opleidingseisen voor bewindvoerders in "gewone" beschermingsbewinden en bewindvoerders in zogenoemde schuldenbewinden is praktisch onuitvoerbaar, omdat rechtbanken in dat geval onderscheid moeten gaan maken in zaken en bewindvoerders, terwijl een zeer groot deel van de zaken schuldenbewinden betreft;
  - (3) bij grotere kantoren worden taken van de bewindvoerder uitgevoerd door zogenoemde assistent-bewindvoerders. Van deze kantoren kan moeilijk verwacht worden dat zij voor de ondersteuning bij de uitvoering van de taken van bewindvoerder steeds personeel aannemen met een HBO-diploma. Verder zou na de overgangstermijn geen ervaring meer opgedaan kunnen worden om na twee jaar aan de opleidingseis voor bewindvoerder te voldoen.

De Raad voor de Rechtspraak heeft de staatssecretaris daarom verzocht om het Besluit Kwaliteitseisen te wijzigen. De staatssecretaris heeft dit verzoek niet gehonoreerd. In de Nota van Toelichting bij het Besluit van 20 mei 2015 tot wijziging van het Besluit kwaliteitseisen heeft de staatssecretaris, voor zover hier relevant, daarover opgemerkt: *"De kantonrechter blijft gehouden zijn eigen afweging te maken over de geschiktheid van de curator, bewindvoerder of mentor in een bepaald geval. De aan te leveren documenten vormen daarbij de minimale vereisten. Het wordt aan de kantonrechter gelaten om te beoordelen of een opleiding vergelijkbaar is met MBO-4, in welke aanvullende gevallen een HBO-diploma of MBO-4 diploma of vergelijkbaar diploma plus twee jaar werkervaring wordt vereist en wanneer een medewerker «de taken van de curator/bewindvoerder uitoefent». Het is kortom aan de praktijk om invulling te geven aan het Besluit kwaliteitseisen. Na enkele jaren kan worden gezien of de eisen verdere aanpassing behoeven."*

Gelet op deze toelichting acht de rechtspraak zich vrij om de volgende uitleg aan artikel 3 Besluit Kwaliteitseisen te geven:

De bewindvoerder dan wel de natuurlijke persoon, die de rechtspersoon die bewindvoerder is vertegenwoordigt, heeft ten minste:

- a. een passende beroepsopleiding als bedoeld in artikel 1.1, onder d, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek met goed gevolg afgerond (**HBO-diploma**), of
- b. een passende beroepsopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen d en e, van de Wet educatie en beroepsonderwijs (**MBO-4 diploma**) of een passende opleiding als bedoeld in artikel 7 of 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs (**HAVO- of VWO-diploma**) met goed gevolg afgerond en in beide voornoemde gevallen gedurende een periode van tenminste twee jaar de taken van bewindvoerder verricht onder verantwoordelijkheid van een door de kantonrechter benoemde professionele bewindvoerder die voldoet aan de onder a. of b. genoemde opleidingseisen.

De bewindvoerder, dan wel de natuurlijke persoon die de rechtspersoon die bewindvoerder is vertegenwoordigt, is verantwoordelijk voor de taken die hij door een ander laat uitvoeren. Hij is het aanspreekpunt voor betrokkene en de toezichthoudende kantonrechter. De bewindvoerder beschikt voor iedere **persoon door wie hij de taken van een bewindvoerder uitoefent**, over een afschrift van het bewijs van tenminste een MBO-4, HAVO, VWO of HBO diploma, zoals hiervoor omschreven.

Een zogenoemd **EVC-traject** (Erkenning van eerder Verworven Competenties) voldoet aan de diploma-eisen uit het Besluit kwaliteitseisen als het traject is gevolgd door een diploma. Het diploma (en niet het certificaat) dient derhalve te voldoen aan de diploma-eisen in het Besluit.

Of de opleiding **passend** is, is ter beoordeling aan de kantonrechter.

3. Door de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) is in samenwerking met de Expertgroep CBM en de brancheorganisaties een protocol opgesteld ten aanzien van de **accountantsverklaring** en het **accountantsverslag**. De accountant dient dit protocol te volgen.
4. De door de bewindvoerder over te leggen verklaring omtrent het gedrag (**VOG**) dient een verklaring te zijn met betrekking tot de specifieke screeningsprofielen nr. 55 Juridische dienstverlening of 95 Financiële dienstverlening.

In plaats van een specifiek screeningsprofiel kan ook worden gekozen voor de algemene screeningsprofielen. Voor bewindvoerders gelden dan de volgende screeningsprofielen:

12 Met gevoelige/vertrouwelijke informatie omgaan

21 Met contante en/of girale gelden en/of (digitale) waardepapieren omgaan

22 Budgetbevoegdheid hebben en

53 Beslissen over offertes (het voeren van onderhandelingen en het afsluiten van contracten) en het doen van aanbestedingen tezamen

Voor mentoren geldt het specifieke screeningsprofiel 45 Gezondheidszorg en welzijn van mens en dier of het algemene screeningsprofiel 85 Belast zijn met de zorg voor (hulpbehoevende) personen, zoals ouderen en gehandicapten.

Voor een curator gelden de algemene screeningsprofielen voor de bewindvoerder, alsmede het screeningsprofiel 85 Belast zijn met de zorg voor (hulpbehoevende) personen, zoals ouderen en gehandicapten.

De bewindvoerder die tevens optreedt als curator en/of mentor kan de algemene screeningsprofielen voor curator opgeven.

Medewerkers in dienst van een bewindvoerder mogen geen bewindvoerderstaken uitoefenen als zij niet voldoen aan het VOG-vereiste. Uiteraard mogen zij ook geen bewindvoerderstaken uitoefenen als zij niet aan het opleidingsvereiste voldoen.

5. Uit artikel 1:435, negende lid, aanhef en onder c, BW volgt dat **gerechtsdeurwaarders** tot bewindvoerder kunnen worden benoemd. Omdat gerechtsdeurwaarders ook namens schuldeisers optreden, bestaat de schijn van belangenverstremgeling. De gerechtsdeurwaarder die bewindvoerder is, mag daarom niet namens schuldeisers van betrokkene optreden. De gerechtsdeurwaarder dient in de bereidverklaring expliciet te vermelden dat de schuldeisers van betrokkene geen cliënt van zijn kantoor zijn en ook in het jaar voorafgaand aan het verzoekschrift niet zijn geweest. Tevens dient bij de bereidverklaring een overzicht te worden overgelegd, waaruit blijkt welke schulden betrokkene heeft, wie de schuldeisers zijn en welke incassobureaus en gerechtsdeurwaarders namens deze schuldeisers optreden en hebben opgetreden.

K Beloning van de bewindvoerder voor werkzaamheden verricht vóór 1 januari 2015

1. De hierna aanbevolen tarieven gelden tot 1 januari 2015. Voor het overgangsrecht wordt verwezen naar het slot van de paragraaf "Tarief behandeling schulden door beschermingsbewindvoerder".
2. Na toetsing op draagvlak bij professionele bewindvoerders is gekomen tot een systeem waarbij de beloning wordt gemaximeerd (**forfaitair tarief**) en de daarvoor te verrichten werkzaamheden zijn omschreven. Alleen voor werkzaamheden die daarbuiten vallen kan, met voorafgaande machtiging van de toezichthoudende kantonrechter, tegen het eveneens vastgesteld maximumuurtarief worden gedeclareerd.
3. Het **maximumuurtarief** wordt berekend door het jaartarief (vanaf 2011) te delen door 16. Dat is namelijk het aantal uren per jaar dat, gemiddeld genomen, een bewindvoerder nodig heeft om een bewind goed te voeren. Indien het uurtarief wordt berekend op basis van het jaartarief inclusief de component voor forfaitaire kosten dan kunnen naast de declaratie van extra uren geen extra onkosten in rekening worden gebracht.
4. Het staat de professionele bewindvoerders uiteraard vrij om voor een of meer cliënten een lager bedrag in rekening te brengen. Op zichzelf gaat het forfaitaire systeem uit van de solidariteitsgedachte van een 'onderlinge': de eenvoudige bewinden dragen mede de lasten van ingewikkelder bewinden.
5. Voor de categorie professionele bewindvoerders die **bij de branchevereniging BPBI zijn aangesloten of daarmee gelijk te stellen** zijn, wordt een hoger tarief geadviseerd dan voor andere professionele bewindvoerders. De reden is dat deze bewindvoerders extra kosten moeten maken om doorlopend te blijven voldoen aan de eisen van het kwaliteitsregiem van de branchevereniging, zoals door permanente bijscholing van het personeel. Bovendien moeten zij dit jaarlijks aantonen door middel van het ondergaan van een auditonderzoek door een extern, onafhankelijk bureau. Zij betalen daartoe jaarlijks een afdracht aan de BPBI. Voor de met de BPBI-leden gelijk te stellen bewindvoerders geldt dat zij jaarlijks kosten moeten maken voor de inschakeling van een accountant om een rapport op te maken waaruit blijkt dat zij aan de kwaliteitseisen voldoen.
6. De jaarbeloning voor de bewindvoerders wordt – als totaalbedrag - jaarlijks **geïndexeerd** conform de indexering door de Minister van Veiligheid en Justitie van de beloning van bewindvoerders WSNP. Daarbij vindt in de even jaren afronding naar boven plaats, en in de oneven jaren een afronding naar beneden. Met ingang van 1 januari 2008, is de indexering voor bewindvoerders die bij de

Branchevereniging zijn aangesloten van toepassing verklaard op andere professionele bewindvoerders.

7. Indien een professionele bewindvoerder BTW-plichtig is, kan hij **BTW** over het hier genoemde tarief in rekening brengen.
8. Indien het **tijdstip van benoeming** is ingegaan in de eerste helft van de maand, mag de bewindvoerder de beloning in rekening brengen te rekenen met ingang van de eerste dag van de maand. Als de benoeming ingaat in de tweede helft van de maand mag hij de beloning rekenen met ingang van de 16e dag van de maand. De benoeming gaat in op de dag na de verzending van de benoemingsbeschikking.
9. Een bewindvoerder kan de **kosten** die in het belang van het bewind gemaakt moeten worden in rekening brengen. Als kosten worden aangemerkt: reiskosten (noodzakelijke autokilometers a € 0,25 per kilometer), telefoonkosten, kosten opmaak rekening en verantwoording, kosten van aan- en verkoop van beleggingen en, wanneer het geen eenvoudige financiële huishouding betreft, kosten van een boekhouder en van het opmaken van belastingaangifte. Jaarlijks zal daarbij een bedrag niet nader behoeven te worden gespecificeerd, zogenoemde ongespecificeerde kosten. Wordt meer dan het vastgestelde bedrag gedeclareerd, dan is een deugdelijke specificatie van alle kosten – ook over het vastgestelde bedrag - vereist. Aangeraden wordt vooraf goedkeuring aan de kantonrechter te vragen voor het maken van hogere kosten. Wanneer van steeds terugkerende kosten sprake is, kan een doorlopende machtiging worden gevraagd.
De vaste kantoorkosten van een professionele bewindvoerder worden geacht met dit bedrag te zijn vergoed. Vergelijk voor de kosten van de kantoorautomatisering Hof Den Bosch beschikking 20 januari 2011, zaaknummer: HV 200.075.752, LJN: BP9011.
10. Zijn er, in het belang van een goed bewind, **twee bewindvoerders** benoemd en wordt aanspraak gemaakt op een beloning, dan komt aan de bewindvoerders in beginsel ieder de helft van de hierna genoemde beloning toe, tenzij zij zelf een andere verdeling hebben afgesproken. Bij geschil beslist de kantonrechter.
11. Een professionele bewindvoerder kan voor de kennismaking met de betrokkene, het verzamelen en de kennisneming van de stukken, het aanschrijven van instanties en de aanmaak van een dossier etc. eenmalig een **intakevergoeding** in rekening brengen, behalve wanneer het bewind is voorafgegaan door budgetbeheer.
12. Indien een professionele bewindvoerder **een eindrekening en -verantwoording moet opmaken per een andere datum dan 1 januari of 31 december van enig kalenderjaar**, dan mag hij voor daaraan verbonden extra werk en kosten

een forfaitair tarief in rekening brengen, het zogenoemde Eind R&V tarief. Deze regeling geldt niet bij verwijtbaar ontslag van de bewindvoerder. De bewindvoerder die aan dit forfaitaire bedrag aanmerkelijk tekort komt, kan een gemotiveerd verzoek indienen voor een hogere vergoeding.

13. Voor de **ontruiming** van een woning mag een forfaitaire vergoeding in rekening worden gebracht, het zogenoemde ontruimingstarief.
14. Voor het beheer van een persoonsgebonden budget (**PGB**) mag een vergoeding voor 7,5 uur per jaar worden gedeclareerd.
15. Indien een professionele bewindvoerder een brief zendt, waarin hij de voor het betrokken kalenderjaar door het LOVCK aanbevolen tarieven uitdrukkelijk vermeldt, wordt de kantonrechter aanbevolen deze brief voor goedkeuring te tekenen (stempelgoedkeuring). Met behulp van deze brief is de bewindvoerder in staat in de voorkomende gevallen bijzonder bijstand voor de kosten van het bewind bij de gemeente aan te vragen. Indien gemeenten voor de verlening van **bijzondere bijstand** een beschikking verlangen, kunnen de tarieven in een beschikking worden vastgelegd. Tenslotte is de minst bewerkelijke variant dat in de benoemingsbeschikking de beloning wordt vastgesteld op de tarieven die het LOVCK voor het desbetreffende jaar heeft aanbevolen.
16. Indien een **professionele bewindvoerder, die niet is aangesloten bij de BPBI**, machtiging wenst om het hoge beloningstarief in rekening te brengen, dient hij - voor ieder jaar waarin hij dat wenst - een door een accountant of auditbureau opgemaakt rapport aan de kantonrechter over te leggen. Dat rapport moet aan de volgende eisen voldoen.

Het rapport moet zijn opgemaakt door een accountant die, of auditbureau dat, niet enige andere dienstverlening voor de betrokken bewindvoerder verricht. Tussen de bewindvoerder en de accountant of het auditbureau mag geen concern- of contractueel samenwerkingsverband bestaan. Dit dient te blijken uit een desbetreffende verklaring van de accountant of het auditbureau in het rapport. In het rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de bedrijfsvoering van de bewindvoerder, diens bewindsboekhouding en zo nodig, de boekhouding van hemzelf of van bedrijven waarmee hij vennootschapsrechtelijk betrokken is. Het onderzoek dient niet langer dan 3 maanden voor de rapportage te zijn gedaan en betreft alle concrete kwaliteitsnormen die zijn vervat in of voortvloeien uit het actuele kwaliteitsstatuut van de Branchevereniging Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders. De rapportage volgt de indeling van het kwaliteitsstatuut en geeft - voor zover voor de beoordeling van het rapport van belang - telkens de wijze van verkrijging van de onderzochte gegevens en de gevolgde onderzoeksmethode aan.

Indien aan enige kwaliteitsnorm - ook nadat een verbetertermijn van ten hoogste een maand is verstreken - niet wordt voldaan, vermeldt het rapport dat. In voorkomend geval geeft het de mate van tekortkoming aan.

Aanbevolen wordt om een professionele bewindvoerder te machtigen om het hoge beloningstarief in rekening te brengen, nadat uit een door hem overgelegd rapport is gebleken dat aan de voornoemde eisen wordt voldaan. De machtiging geldt voor het gehele jaar als het rapport uiterlijk op 31 maart van het jaar is aangeboden aan de kantonrechter. Indien het rapport na 31 maart is ingediend, wordt de machtiging verleend vanaf de datum indiening van het rapport. De beslissing over het hogere tarief, naar aanleiding van het ingediende rapport, wordt in beginsel genomen door de kantonrechter van de woonplaats of van de vestigingsplaats van het hoofdkantoor van de professionele bewindvoerder. Deze kan daartoe inlichtingen inwinnen bij een ambtgenoot binnen of buiten zijn arrondissement. Een andere kantonrechter, werkzaam buiten het arrondissement van eerdergenoemde kantonrechter, wordt aanbevolen om het oordeel van eerdergenoemde kantonrechter te volgen, indien de bewindvoerder een kopie van verleende machtiging heeft gevoegd bij zijn verzoek aan de andere kantonrechter om het hoge tarief voor professionele bewindvoerders in rekening te mogen brengen, tenzij dringende in de beschikking aan te geven overwegingen tot een ander oordeel leiden.

17. De tarieven voor **2014** (excl. BTW) zijn:

Bewindvoerder

Categorie	Tarief 2014	Intake	ontruiming	Eind R&V
a. fam. bewindv.	593 (449+144)	-	-	-
b. prof. bewindv.	891 (747 +144)	338,50	279,50	160,50
c. prof. bewindv./lid BPBI	1.024 (880+144)	387,50	321	192,50

Combinatie bewindvoerder en mentor

Categorie	Tarief 2014	Intake	Eind R&V	Regelen verhuizing	ontruiming
a. fam. bewindv.	890 (674 + 216)	-	-	-	-
b. prof. bewindv.	1.337 (1.121 + 216)	507,50	160,50	279,50	279,50
c. prof. bewindv. lid BPBI of vrijwilliger met contract MNN	1.536 (1.320 + 216)	581,50	192,50	321	321

In de volgende lijst zijn de werkzaamheden opgesomd die wel en niet zijn begrepen in het tarief:

Tot de werkzaamheden van de intake behoren:

- aanvragen bewind en meegaan naar zitting;

- in kaart brengen samenstelling vermogen, inkomsten, uitgaven, schulden en vorderingen; beschrijven boedel;
- alle reguliere werkzaamheden i.v.m. inkomen/werkzaamheden cliënt, zoals aanvragen uitkering en huursubsidie en regelen van bankzaken; zo nodig wijzigen samenstelling vermogen;
- eventueel met oog op verhuizing in overleg met betrokkene en/of familie verkoop woning/inboedel.

Niet tot de gewone intake werkzaamheden behoren:

- ontruiming van de woning;
- werkzaamheden ten behoeve van het stabiliseren van problematische schuldsituaties in het voortraject en in het kader van de toeleiding tot een minnelijke- of wettelijke schuldenregeling;
- meegaan naar Wsnp-zitting of naar het UWV/GAK/de gemeente, bij gebreke van een toevoeging voor rechtsbijstand, het doen van aangifte wegens inbraak of mishandeling (soms gaat cliënt niet als bewindvoerder niet meegaat).

Tot de gewone werkzaamheden tijdens het bewind behoren:

- het regelen van de financiële huishouding, inclusief een eenvoudige belastingaangifte over het laatste belastingjaar, kwijtschelding verzoeken van heffingen, aanvragen (bijzondere) bijstand en huurtoeslag;
- andere reguliere handelingen m.b.t. onder bewind gestelde goederen;
- het treffen van enkele afbetalingsregelingen;
- regelmatig contact met betrokkene; binnen redelijke grenzen spreekuurcontact;
- in beperkte mate naar zitting kantonrechter;
- doen van rekening en verantwoording; voor extra werk bij tussentijdse eindrekening geldt sinds 1 mei 2008 een forfaitair tarief.

Niet tot de gewone werkzaamheden behoren:

- bewind bij ondernemersactiviteiten van betrokkene; hulp bij ingewikkelde nalatenschap waarin betrokkene gerechtigd is;
- werkzaamheden ten behoeve van het stabiliseren van problematische schuldsituaties in het voortraject en in het kader van de toeleiding tot een minnelijke- of wettelijke schuldenregeling;
- verkoop van onroerend goed of aandelen;
- ontruiming van de woning;
- aangifte IB in box 1 voor meerdere jaren in één keer en aangifte in box 2 of 3;
- frequent naar zitting kantonrechter, vooral als de afstand groot is.

Kosten die betrokkene ook zonder bewind had moeten maken blijven voor zijn rekening, zoals kosten van de bankrekening (pasjes), leges e.d. Het griffierecht voor verzoeken aan de kantonrechter drukt ook op betrokkene.

Wanneer bewind wordt uitgesproken over de goederen van een echtpaar/economische eenheid, wordt niet 2 x het tarief gerekend maar het tarief voor 1 persoon met een opslag van 20% (conform Wsnp). Deze opslag geldt ook voor de bijzondere tarieven, zoals voor de ontruiming van een woning. De omstandigheid dat de zaak voor twee individuen moet worden geregeld brengt nu eenmaal meer werk met zich dan voor één persoon, doch minder dan voor twee aparte personen.

Deze opslag geldt niet indien slechts één van de echtgenoten of samenlevenden onder bewind staat. Als de bewindvoerder tevens mentor van beide personen is, geldt de opslag over de gecombineerde beloning (dus : {bewindvoerdersbeloning + 50% van mentorbeloning} x 120%).

Voor extra werkzaamheden, die niet binnen het tarief vallen, dient de bewindvoerder vooraf machtiging te vragen aan de kantonrechter. Deze werkzaamheden worden dan vergoed tegen het uurloon.

Intake door opvolgend bewindvoerder na ontslag vorige bewindvoerder

De overname van een bewind door een nieuwe bewindvoerder na ontslag wegens gewichtige redenen door de kantonrechter van de eerste bewindvoerder, brengt veel werk mee voor de opvolgend bewindvoerder. Medewerking bij de overdracht van de kant van de ontslagen bewindvoerder is vaak minimaal, tegenwerking komt ook voor. De opvolgend bewindvoerder moet echter aan de slag en kennismaken met betrokkene, soms onbegrip of wantrouwen overwinnen en aan bruikbare gegevens over het vermogen zien te komen.

Vergoeding van de daarmee gepaard gaande tijd (inzet van personeel) is geboden, omdat anders het middel van ambtshalve ontslag wegens gewichtige redenen illusoir zou worden, aangezien er geen alternatief (een andere professionele bewindvoerder) voor handen zou zijn.

Bij massa-ontslagen kan ook als uitgangspunt voor de vergoeding het intaketarief gelden. De werkzaamheden zijn in hoge mate vergelijkbaar meteen normale intake. Bij de specifieke omstandigheden van het geval kan ook toekenning van extra uren worden overwogen. Met name kan dat het geval zijn als de eerste bewindvoerder een puinhoop heeft gemaakt van de administratie of tegenwerking biedt bij de overdracht van gegevens en stukken.

Bij de toekenning van beloning in dit verband is het goed te overwegen wie de kosten moet dragen. Betrokkene zal in eerste instantie de rekening moeten betalen, maar diverse gemeenten zijn bereid - al dan niet nadat de opvolgend bewindvoerder in voortraject van zijn benoeming, dus nadat hij door de kantonrechter is gepolst, al over dit punt contact heeft gehad met de gemeente - deze kosten te vergoeden als bijzondere

bijstand. Het wanbeheer van de ontslagen bewindvoerder is daar meestal al wel bekend en reden om een oplossing te financieren.

Bijzondere aandacht vereist de positie van de betrokkenen die net boven de bijstandsgrens verkeren. De extra intake kosten drukken zwaar op hun budget. Overwogen kan worden deze als schade te verhalen op de ontslagen bewindvoerder. Voor een dergelijke intake kan forfaitair drie uur worden gerekend.

TARIEF BEHANDELING SCHULDEN DOOR BESCHERMINGSBEWINDVOERDER

(tot 1 januari 2015)

Er geldt een apart beloningstarief voor betrokkenen met diverse schulden. Van een bewindvoerder wordt verwacht dat hij zich inspant voor de afbetaling van schulden. Maatstaf hierbij is dat de bewindvoerder tekort zou schieten in de zorg van een goed bewindvoerder, indien hij de op sanering gerichte werkzaamheden achterwege zou laten (artikel 1:444 BW). De noodzaak van zijn optreden is daarmee gegeven.

Tot de gewone werkzaamheden van de bewindvoerder behoort het treffen van enkele afbetalingsregelingen bij enkele betalingsachterstanden. Niet meer tot de gewone werkzaamheden van de bewindvoerder behoort het stabiliseren van problematische schuldsituaties in het kader van de toeleiding tot een minnelijke- of wettelijke schuldenregeling. Het hierna vermelde beloningssysteem gaat ervan uit dat de bewindvoerder extra uren in rekening mag brengen indien de betrokkene zes of meer schuldeisers heeft, met wie betalingsregelingen getroffen moeten worden, en/of die aanleiding zijn om betrokkene toe te leiden naar het minnelijk traject dan wel de wettelijke schuldsanering. Hetzelfde geldt voor acties die moeten worden ondernomen bij betrokkenen die in een onoplosbare schuldsituatie verkeren.

Er is gekozen voor een forfaitair systeem. Dat legt bewindvoerders de minste extra administratieve verplichtingen op en is door de griffies met de minste extra inspanning te controleren.

De tarieven zijn tot stand gekomen door de tariefstructuur over te nemen, die in de praktijk van enkele arrondissementen heeft voldaan. Het beloningssysteem sluit verder aan bij de bekende trajecten uit de praktijk (minnelijk traject, WSNP, onoplosbare schulden) en is dus niet uitsluitend bedoeld voor beschermingsbewindden die na 1 januari 2014 wegens problematische schulden worden uitgesproken.

Het voorgestelde systeem geldt alleen voor schulden die bestaan bij de aanvang van het bewind. Het regelen van schulden die tijdens het bewind ontstaan, behoort tot de reguliere taak van de bewindvoerder die in de standaard jaarbeloning is begrepen.

De beloning per uur wordt berekend door de standaardbeloning per jaar te delen door 16. Curatoren dienen hun jaarbeloning te delen door 24. De op basis van de vermelde uren berekende bedragen zijn, zoals alle aanbevolen tarieven, exclusief BTW.

Verzoeken om een hogere beloning worden slechts in uitzonderlijke – te motiveren – gevallen gehonoreerd. In alle gevallen waarin extra uren wegens schulden worden opgenomen, dient de betrokkene die wilsbekwaam is de rekening en verantwoording mede te ondertekenen.

Het beloningsschema is aldus:

(1) extra werkzaamheden van de bewindvoerder in het kader van schulden

De bewindvoerder inventariseert, analyseert de schulden en stelt een schuldenoverzicht op. Tot de inwerkingtreding van de Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap – 1 januari 2014 – zijn hiervan uitgesloten schulden uit afbetalingsovereenkomsten (artikel 47 WCK).

Indien het totaal van de schulden binnen drie jaar is af te lossen en er sprake is van zes of meer schuldeisers, regelt de bewindvoerder dat zelf met de schuldeisers en mag hij **éénmalig 6 uur** in rekening brengen.

Bij de rekening en verantwoording over het jaar waarin de bewindvoerder deze beloningscomponent declareert, dient hij een kopie van het schuldenoverzicht te voegen waarin hij aangeeft over welke schulden hij met de schuldeisers een betalingsregeling is overeengekomen. Vooraf behoeft geen machtiging voor het regelen van schulden te worden aangevraagd. Een overzicht van alle schulden en de verklaring van de bewindvoerder dat ten aanzien van elke schuld een betalingsregeling met de schuldeiser is overeengekomen, als bijlage gevoegd bij de jaarlijkse R&V, geeft recht op declaratie van deze beloning.

(2) toeleiding naar minnelijk traject bij gemeente

Indien de schulden wegens de beperkte aflossingscapaciteit niet door de bewindvoerder zelf in drie jaar geheel kunnen worden afgelost, wordt de toeleiding naar de minnelijke regeling door de gemeente voorbereid. Ondanks de eigen bevoegdheden, plegen gemeenten wegens krappe budgetten het voorbereidende werk voorafgaand aan het in behandeling nemen van een aanvraag voor minnelijke regeling van de bewindvoerder te verlangen.

Ook hier analyseert de bewindvoerder de schulden en stelt hij een schuldenoverzicht op. Hij houdt één of meer gesprekken met de gemeente (aanmeld-, intake- en vervolggesprekken). Hiervoor mag **éénmalig 2 uur (naast de hiervoor vermelde 6 uur)** in rekening worden gebracht op het moment dat de bewindvoerder de betrokkene bij het intakegesprek met de gemeente begeleidt.

Bij de rekening en verantwoording vermeldt de bewindvoerder deze speciale beloning en hij voegt bij de rekening en verantwoording een kopie van de uitnodiging voor het intakegesprek bij de gemeente.

(3) WSNP-traject

Het WSNP-traject kan op het minnelijk traject bij de gemeente volgen. De zitting op de rechtbank moet worden voorbereid en de bewindvoerder woont de zitting bij. Periodiek verschaft de bewindvoerder de WSNP-bewindvoerder informatie. De bewindvoerder mag

voor het bijwonen van de zitting **éénmalig 2 uur** beloning in rekening brengen. Indien de bewindvoerder op een vervolgzitting op de rechtbank verschijnt, mag hij daarvoor **nogmaals 2 uur** in rekening brengen. Op de rekening en verantwoording over het jaar waarin de rechtszitting voor toelating tot de WSNP heeft plaats gehad, vermeldt de bewindvoerder deze speciale beloning apart onder bijvoeging van de oproeping(en) voor de zitting(en) van de rechtbank. Hetzelfde geldt voor de vervolgzittingen.

(4) onoplosbare schulden

Er is een problematische schuldenlast, die niet in een minnelijk of WSNP-traject kan worden gesaneerd. Betrokkene voldoet niet aan de voorwaarden om tot deze trajecten te worden toegelaten of is uit de minnelijke regeling gezet dan wel is de WSNP beëindigd zonder schone lei verklaring. Vaak is sprake van sterk wisselende inkomsten. Het werk van de bewindvoerder komt neer op het zoveel mogelijk betalen van vaste lasten en bewaken van de beslagvrije voet.

Ongeacht het aantal schuldeisers mag per geval **3 uur extra** worden gedeclareerd voor het ongedaan maken van een beslag waarbij de beslagvrije voet niet wordt geëerbiedigd, of wanneer een opgekomen CJIB-boete dan wel een schuld wegens uitkeringsfraude moet worden geregeld. Dit is een forfaitair bedrag voor alle werkzaamheden die verricht moeten worden om de betreffende kwestie af te handelen.

Op de rekening en verantwoording maakt de bewindvoerder apart melding van deze beloning, onder bijvoeging van een actueel schuldenoverzicht, c.q. documenten betreffende de overmatige beslagen (kopie exploten) of CJIB-boetes.

Overgangsrecht (1 januari 2015 tot 1 januari 2016)

Ingevolge artikel 11 van de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren stelt de kantonrechter de jaarbeloning 2015 van een professionele bewindvoerder die in 2014 een beloning heeft ontvangen op basis van het tarief behandeling schulden door beschermingsbewindvoerder uit de Aanbevelingen meerderjarigenbewind vast overeenkomstig artikel 3, tweede lid, onderdeel a, van de Regeling.

De bewindvoerder die in een voor 1 januari 2015 uitgesproken beschermingsbewind aanspraak wil maken op de hogere beloning wegens problematische schulden kan een verzoek daartoe doen met het formulier "Verzoek om nadere vaststelling van de beloning vanwege problematische schulden in een beschermingsmaatregel die is uitgesproken voor 1 januari 2015", gepubliceerd op rechtspraak.nl. De bewindvoerder kan geen aanspraak maken op de hogere beloning als de bewindvoerder over 2014 aanspraak heeft gemaakt op tenminste zes uur op basis van het tarief behandeling schulden door beschermingsbewindvoerder uit de Aanbevelingen. Verder dient er in 2015 nog steeds sprake te zijn van problematische schulden.